

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST' STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.
 Majiteľ a vydavateľ :
 JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Albert Apponyi.

Nedávno vysoko sa vypínal zpomedy štátnikov našich. Boli sme hrdí, že ho máme. Bol nádejou národa. Ba aj cudzozemsko závidelo ho nám. A dnes? Každý židovský čarbár zapre doňho, a má ho na posmech. Podkopal pod sebou silné stanovisko, na ktorom toľké roky bránil zásady svoje, práva národa, slobodu krajiny a odkiaľ hrdinský doliehal na vládu, ktorá robila nezákonnosti a len za svoj vývin pracovala so špinavými nástrojmi. Složil zbroj bez podmienky. Ponížil sa pred tými, ktorých šľahal. Opuštil zásady, s ktorými osožiť mohol národu. Dobrovoľne vydal sa do rúk neprajníkov svojich, a tí teraz nemilosrdne zachodia s ním. Trpia ho medzi sebou, ale len dovedy, zakiaľ poslúchať bude. Novinári židovskí posmievať sa mu a zariadili mu pohrab. A to aký! Nie že by slzy ronili nad ním, ale rehocú sa a výskajú od radosti, že zničili ho a oddali zabudnutiu.

Zaslúžil tento smutný osud tak výborný muž? Bolo

Božská Matka.

hodno tolké roky vynakladať silu a vedu k boju, z ktorého národ žiaden osoh nemal?

Mal veľiké povolanie a vládnu podmienkami, ktoré potrebné sú, aby bol vodcom národa. Vysoký rod, slávna učenosť, šlachetnosť srdca, čistý charakter, samá statočnosť. Výtečný rečník, ktorému páru niet. Vyše dvadcať rokov bol vodcom jednej strany opozicionálnej, ktorá mala značných a poriadnych mužov, a ktorá vyvolila si národ spravodlivo riadiť, práva jeho zastupovať, a brániť ho oproti prechmatom vládných banditov. Aj konala povinnosť strana Apponyho zmužile a neohrozene. On, vodca, pri každej príležitosti zastúpil mesto svoje. Nešetril vládu. Nešvaloval ani jedno nariadenie, ani jeden zákon, ktorý vláda pred snem predniesla. Protivníkom bol starého Tizmu, Szapáryho, Wekerleho, Bánffyho, slovom všetkým bývalým minister-presidentom. Všade bránil stanovisko strany svojej, a zazlieval té násilensťvá, nezákonnosti a zbojstvá, ktorých dopustili sa vládni «vlastenci».

Keď Széll zostal minister-presidentom, Apponyi vyjednal sa s nim, zabudol na minulosť, zabudol všetky viny vlády, a za ten slúb, že Széll riadiť bude krajinu dľa práva, pravdy a zákona: prestúpil s celou stranou svojou na vládnu stranu a zostal liberálom. Teda prijal program vlády a potvrdil nariadenia jej. On, a ľudia jeho chceli úprimne zmeniť smer liberálnej strany; preto ich nenávideli staroliberáli, podozrievali ich, a radí boli by sa ich zprostiť, lebo na vládnej strane nemá čo hľadať človek, ktorý nesložil prisahu, že vládu slepo bude nasledovať a bude schvalovať účinkovanie jej, hoc by ono bolo oškľivé a pre národ škodlivé.

Apponyi sa ale veľmi prerátal. Z výšky do bahna padol, a už vtedy vykopal hrob pre seba. Tak veľký politik, tak chýrny rečník, vodca opozície, pýcha národa zriekne sa programu, zabudne na boj, ktorý viedol oproti vláde; zabudne na nepriateľov, ktorí zuby vycerovali naňho na tej vychýrenej vládnej strane; zabudne všetky hriechy židovsko-frajmaurerskej vlády: a sosobaší sa s ňou. To veru nebol dosť obozretný skutok od tak veľkého muža. Zato, že Széll prisľúbil, že uvedie spravodlivosť a nedovolí nezákonnosti? To bol len púhy slúb, ktorý nesplnil sa. Zbadali sme síce akú-takú zmenu, ale že by pomery tak sa boly zmenily, ako sa Széllovi snívalo, o tom ani

reči. Zostalo pri starom. Násilníci utíchli kde-tu, ale len preto, aby jednúc s tou istou vzteklosťou brojili oproti spravodlivosti, ako volakedy. Pod novým minister-presidentom budú mať k tomu príležitosť. S radosťou chystajú sa na nás.

Pri terajšej kríze často spomínali Apponyho meno. Ba kandidovali ho za ministra. To boly priatelia jeho. Ale protivníci jeho všemožné robili, aby to prekazili, lebo Apponyi to znamená pre nich: že minul sa obrok, prázdny je válov. Očernili ho aj vo Viedni. Bol tak udaný, že on rozduchuje nepokoje. Ztratil gráciu. Tisza zostal ministrom, najväčší to nepriateľ Apponyho. Aj jeden, aj druhý mal svoj vojenský program. Na základe jeho mienili nasýtiť Koššuthovcov a uzavreť pokoj v krajinskom dome. Noviny mnoho písaly o tom, že Apponyovci vystúpia z vládnej strany, jak Tisza neprijme jejich návrhy. A čo sa stalo? To, že na porade vládnej strany vyslovil sa Apponyi, že veľký rozdiel je medzi jeho a Tiszovým návrhom, ale on prijme ho, a zostane aj na ďalej liberálom. Nevystúpi ani on, ani prívrženci jeho. Len v tom páde, ak by vláda ináč si pokračovala, ako predtým Széll. Lenže Tisza to mu povedal, že on len takých ľudí potrebuje, ktorí podrobia sa jemu. Ak sa páči Apponyimu, nech ide kade ľahšie. Veď vyžije bez neho, má dosť poslušných sluhov kolo seba. Tam je strana Koššuthova. A chudák Apponyi sklonil hlavu. Mocný orol, poddal sa nemotornej vrane. Tedy zazlieva program Tiszov, vie že vladárenie jeho škodlivé bude: a predsa zostane pri ňom a podrobí sa rozkazom jeho. To sme nečakali od Apponyho. Takýto osúd nezaslúžil.

Škoda, preškoda človeka!

Bol by si udržal popularitu, veľkosť a chýr svoj, keby bol zostal vodcom katolíkov. Mal príležitosť k tomu, keď bola reč o cirkevno-političných zákonoch. Zazlieval vtedy civilny sobáš, štátne matriky a beznáboženstvo. Bojoval oproti týmto zákonom, a predsa spojil sa s vládou, ktorá prijala tieto — katolíkov urážajúce zákony. Mal byť dôsledným k zásadám svojim, ale nie poddal sa vláde, kde ho teraz za nič nemajú. Veru veľký trest! Mal sa postaviť na čelo strany, ktorá odháľal chcela od katolíkov potupu, ktorá dosla na nich. Bol by mal kolo seba verných bojovníkov. Boli by sme ho nasledovali vsetci koľko je nás. Boli by ho podporovali smelí, oduševnení, sprá-

vodliví a verní bojovníci. Kolko dobrého sme vydobudnúť mohli my katolíci pod jeho vedením, jak pre cirkev tak aj pre vlasť? Liberalizmus bol by sa plazil v prachu pred nami. A teraz? . . .

Nevieme, či máme ho ľutovať, alebo škodoradosnými byť, akí sú nepriatelia jeho.

Škoda človeka! Tak veľmi snáď nikto nepadol. Miesto slávy vyvolil si opovrhnutie. Ťažký osud. Horší ako smrť. Pre nás katolíkov zomrel. Liberáli nechcú ho . . .

Ak ozaj zomrel pre politiku, my s najväčšou úctou a ľútosťou odoberáme sa od neho.

Fatranský.

POLITICKÉ CHÝRY.

Položenie novej vlády.

Gróf Tisza so svojim programom chce uspokojiť všetky stránky parlamentárne. I podarilo sa mu uspokojiť liberálov, áno ešte aj samého grófa Apponyiho, ktorý podakoval sa síce z predsedníctva snemového, ale zato nevystúpil zo strany. A podarilo sa Tiszovi uspokojiť aj Kossuthovcov. Kossuthovci hlásali od prvopočiatku neúprosný boj za maďarské kommando a vytrvali aj v boji tom až po ten čas, pokiaľ kalvín a patrón židovský gróf Štefan Tisza nebol vymenovaný za ministerského predsedu. Proti tomuto Tiszovi už nebudú Kossuthovci tak jednomyselne bojovať, ačpráve ani Tisza nevydobil Kossuthovcom to kommando maďarské. Nuž ale vrana vrane oko nevykole, a tak aj Kossuthovci natiahli teraz docela iné struny voči kalvínovi Tiszovi. Sám Kossuth je toho náhľadu, že ďalší boj, ktorý neposkytuje nádej na vydobytie kommanda maďarského, bol by len vtedy oprávnený, jestli by si to sám národ tak žiadal, bo bez určitého poverenia národa nemôže žiadna strana zodpovednosť znášať za prípadné zlé následky ďalšej obštrukcie. — Tedy Kossuth je hotový prestať s obštrukciou. No mladší členovia stránky Kossuthovej sú rozhodne za ďalšiu obštrukciu, bo že by sa stali smiešnymi pred národom, keby bez všetkých výdobytkov zrazu ustúpili grófovi Tiszovi.

Ale prihodilo sa Tiszovi dačo nepríjemného v snemovni, následkom čoho pokojná nálada Kossuthovcov i vodcu jejich sa zmenila. Na prvom zasadnutí totiž nemohol Tisza pre dlhé reči viacerých ablegátov predstaviť sa snemovni, lež musel aj s ostatnými ministrami čakať vonku, kým reči odznejú a rad na neho príjde. Ale bolo mu veľmi dlho čakať; čas uchádzal už a vtedy gr. Tisza vnišiel do snemovne a dal predsedovi prečítať takrečeno

násilne kráľovský prípis, v ktorom sa nová vláda vymenúva. Toto pokračovanie bolo protizákonné a pobúrilo opposičné stránky, áno aj Kossuthovcov, ako sa o tom Kossuth sám vyslovil. Na porade usniesli sa Kossuthovci tak, že dotyčne obštrukcie ponechajú sa členom strany úplná sloboda. Stránka tedy nevyslovuje úradne obštrukciu, ale ani proti obštrukcii sa nestavia. Asi 30 členov z Kossuthovej strany mieni teda ďalej obštruovať, a tak gróf Tisza nemá tiež ružové výhľady.

Tiszov programm.

Programm Tiszov pohybuje sa zväčša len vo všeobecnosti. Sú v ňom isté sľubované body, ktoré približujú sa zásadám ľudovej strany.

Dotyčne vojenskej otázky pridrža sa Tisza XII. čl. zákona z roku 1867., dľa ktorého právo rozhodovať nad vnútornou sústavou a tak aj nad kommandom prináleží kráľovi. Známa čiast učebných predmetov vo vojenských školach bude sa už od budúcej jeseni prednášať po maďarsky. Podrobnejšie vysvetlenie dať nemôže. Címer na vojenských zástavách bude spoločný. Dotyčne *maďurčenia ľudových škôl* hlása, že právo národnosti, dľa ktorého môžu nemadarské ľudové školy udržiavať, odoberať sa nedá. Ale zákony o učení reči maďarskej treba prisne sprevádzať. Na predlohy Kossuthove dáva odpoveď nasledovne: Za zaostalé v ex-lexe porcie nebudú sa rátať úroky. Na koľko bude možné zadržaných starých vojakov — prepustia už k Vianociam. Na kasárne, ktoré budú mestá stavať, môže sa dať nápis maďarský. Na stavbách erárnych ale bude popri nemeckom nápise aj maďarský. Vojenské vrchnosti v Uhorsku sídliace budú príписы na uhorské úrady písať po maďarsky. Dotyčne porcií vraj *praje* si vláda minimum bezdanné a dane progressívne. Keď bude možné odovzdá štát potravné dane mestám a obciam. Ohľadom volebného zákona len po istý stupeň sú možné premeny. Cenz nemožno jednaký ustáliť, ani všeobecné hlasovacie právo dať. Po istý stupeň zníži sa cenz, aj okresy volebné sa znovu podelia. Hlasovanie dľa notariátov veľmi praje si vláda.

Zo všetkého tohoto vidíme patrne dvoje: a síce to, že tak strana Kossuthova, ako aj liberálny minister gróf Tisza vypožičiavajú si z nášho ľudového programu, bo programy jejich sú prázdne na nič síce. Tak na pr. Tisza spomína bezdanné minimum. Za toto bojuje strana ľudová už od začiatku svojho jestvovania. Spomína aj aké-také zníženie cenzu a nové rozdelenie okresov, ako aj hlasovanie dľa notariátov. I toto prevzal tak Kossuth, ako i Tisza z programu našej ľudovej strany. Ale akiste nebude z tohoto pežehnanja, lebo v rukách liberálnych aj tie najlepšie plány sa zpotvorja; oni to budú tolko prekrucovať, až konečne nezostane z toho iba maskara.

Tomuto presvedčeniu dal výrazu aj predseda strany ľudovej: gróf Ján Zichy, keď hovoril, že s istým uspokojením berie síce významnosť nové zásady Tiszove, ale nedôveruje v ich úprimnosť, lebo celá minulosť Tiszova dokazuje, že veru od neho takýchto novôt očakávať nemôžeme.

Nám sa zdá, že Tisza zo všetkých programov vzal si čo-to do programu, ako jalový slub len preto, aby uspokojil všetkých, a tak sebe postavenie poistil. To sa mu ale sotva podari.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Ako sme už na inom mieste písali, nová vláda musela zakúsiť prekážky hneď v prvý deň, ako sa mala snemovní predstavíť. Strana Ugronová a naša ľudová ohlásily sa pre odstúpenie gr. Apponyiho od predsedníctva. Zvlášte náš Štefan Rakovszky napádal veľmi ostro staroliberálov. Gróf Apponyi bol ten, ktorý najväčšmi ustúpil k vôli pokoju zo stanoviska svojho, i podarilo sa mu v 9 členovom odbore konečne taký vojenský program zostaviť, ktorý prijala celá strana liberálna ako taký, na ktorom zmeniť a od ktorého ďalej ustúpiť sa nedá. A tu príjde Tisza, človek všetkým odporný, ktorý nikdy neosvedčil sa za národné požiadavky, zmení prijatej už program 9 členového odboru a všetci staroliberáli padajú pred ním do nôh len preto, že je staroliberál. — Apponyiho uznáva každý v tomto parlamente za muža slávne učeného, mravne bezúhonného, charakteru čistého a predsa staroliberáli svojim neuprimným počínaním donútili ho k odstúpeniu z predsedníctva. (Staroliberáli vykrikujú: Však ho nik nenútil! Dobrovolne sa zriekol!) Práve s tým ste ho nútili, že musel dobrovolne odstúpiť.

V tomto smysle mlúvili ešte so strany ľudovej aj Zboray a Kovács, ktorý navrhovali, aby utvorila sa deputácia vyslaná zo všetkých stránok, ktorá mala by požiadať Apponyiho, aby podržal predsedníctvo.

Zakiaľ tieto reči trvaly, Tisza i s novými ministrami čakal v predsieni. Ale už prešlo poludnie; nad očakávajúcim Tiszom smiali sa v parlamente. Tiszu prechádzala trepezlivosť i zrazu vkročil dnu, odoslal zápisníkovi listinu kráľovského vymenovania, ktorú zápisník protizákonne pri nesmiernom hluku aj prečítal. Tisza nemohol k slovu prísť, toľko len vyslovil, že raz prečítaný kráľovský prípis treba zviať v známosť.

Pri ďalších pojednávaniach bolo možné Tiszovi predniesť program svoj (o ktorom píšeme na inom mieste), aj nového predsedu zvolili si staroliberáli v osobe Desidera Perczela, známeho už z tyranských časov bánfických. Všetko toto stalo sa tedy staroliberálom po vôli. Medzi tým však zastrája sa čiastka Kossuthovcov a Ugronova strana k ďalšej obštrukcii proti Tiszovi.

Ku programu Tiszovmu prehovoril Franc Kossuth. Zazlieval násilné pokračovanie ministrovo pri prečítaní kráľovského prípisu. Potom predniesol daktoré požiadavky, ktoré si boli osvojili Kossuthovci na nátlak socialdemokratov. Ale zvláštne je, že Kossuth práve len také požiadavky tu hlásal, za ktoré sa Tisza už vopred bol osvedčil. Požiadavky tie byly nasledovné: Naukozdelná

reč maďarská v školách vojenských, maďarské nápisy na kasárňach uhorských; zníženie cenzu volebného a nové vyokruženie okresov. Z požiadavok týchto Kossuthových dalo sa vidieť, že milí Kossuthovci sú v *usrozušení* s gr. Tiszom.

S našej strany ľudovej dal sa do Tiszu [predseda strany gróf Ján Zichy. Zichy zvyknul rečníť skvostne, bez všetkých hrubších výrazov, ale zato vyobracal Tiszu tak, že milý Tisza sedel ako na ihlách: hnieždil sa ustavične a bolo vidieť, že vážne slová gr. Zichyho sa ho veľmi nemilo dotýkajú. Zmienil sa predovšetkým o politickom položení. Tisza nedoniesol nám nič zvláštneho, iba svoj starý liberalizmus. Jeho príchod je toľko, ako by mátoha prichádzala z hrobov pochovaného staroliberalizmu. — Jest pravda, že v programme jeho nachádzame isté body, ktoré podobajú sa našim zásadám a proti týmto nemal bych ani slova. Ale mám slovo proti minulosti Tiszovej, ktorá nám žiadnej garancie neposkytuje, žeby tie body programu jeho aj úprimne previesť chcel. Ani nemôže ich chcieť previesť, lebo predošlé styky jeho politické, ktoré ani teraz neprestávajú, nedovolia mu, aby vážne premýšľal na takéto reformy. Z týchto príčin strana ľudová chová sa s nedôverou oproti vláde. My síce, dľa vysloveného už ráz stanoviska nášho nebudeme ani teraz bojovať proti vláde mimoriadnymi prostriedkami, my želáme si pokojnejšie časy. Ale toľko musím tu v mene strany svojej oznámiť, že jestli by chcel nový minister zpät uviesť nádobu násilenstva, ako to bolo pred Kolumanom Széllom; jestli by chcel ustúpiť od hesla: zákon, právo a spravodlivosť: v tomto páde ja a strana moja budeme s tou najostrejšou zbraňou bojovať proti vláde.

Prvá sbierka milodarov slovenských veriacich na majúcu si robiť novú zástavu, prevedená bola dňa 8. nov. r. 1903 v «Pešťbudínskome katol. del. Kruhu» dnásledovne:

Velebný pán Edvard Sándorfi, predseda príjúc do Kruhu, pozdraviac hostí krátkou rečou, na čo hneď byly výkriky: «*Chceme zástavu!*» Zatým nasledovala sbierka asi takáto: vel. Edvard Sándorfi, predseda obetoval 10 korún; Ján Sovik, podpredseda 10 korún; Filip Bánaš, pokladník 10 korún; Anton Tomko, výborník 10 korún; Fraňko Tomko, jeho syn 5 korún; Tomáš Vranýák, výborník 20 korún; Štefan Grebáč, výborník 10 korún; Ján Krajčí, výborník 5 korún; Jozef Kupčulák, výborník 5 korún; Ján Janík, výborník 10 korún; Andrej Kazimír, výborník 5 korún; Vincent Jonec, výborník 10 korún; Andrej Kacian, výborník 5 korún; Ján Sviba, revisor 3 koruny. Členovia a hostia: Michal Krajčí, člen 10 kor.; Štefan Kazimír, člen 2 kor.; Michal Galer, hosť 5 kor.; Štefan Hornák, člen 2 kor.; Viktor Vladár 2 kor.; Julius Kustra 4 kor.; Veronka Tomko 5 kor.; Gregor Pšenko 2 kor.; Mikuláš Raždík 5 kor.; Ján Güttinger 10 kor.; Jozef Kazimír 5 kor.; Jozef Kristian 2 kor.; Jozef Peys 5 kor.; Matej Mello 2 kor.; Ján Pinka 5 kor.; Viktor Wrehovský, sadzač «Krestana» 5 korún. Spolu teda naša skromná sbierka činí ešte len **189 korún**. Dúfajúc však, že v budúcom čísle nášho «Krestana» budeme zas môcť aký-taký výkaz podať našim spolukrajanom, rodákom a rodáčkam.

Tak nám Pán Boh pomáhaj! —y.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kresťana»! Chceš-li, Iudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jedon každý pousiloval sa čo v najkračšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútený budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Starobilý obraz «Závisti» a «Neprávosti».

K verejnej hanbe a k potupe vyvesil na mestskú väžu *Zaosek*.

Keď v ľudskom tele a v krvi mnoho zbytočných, nešťavených látok, z takzvaných veľmi «záživných» jedál a potravín sa nachodí, vtedy isto vypuknú ťažké nemoci v tele, alebo na jeho koži všelijaké vredy a iná nečistota a rany. Tak sa to má aj s dušou, aj na tejto objavujú sa všelijaké ťažké aj smrteľné nemoci, vredy a iné ťažké peknej choroby. Jej hlavné a smrteľné vredy, na ktoré ona isto smrťou večnou zomre — ak len nepotrebuje lieky Kristom Pánom nám dané — v cirkvi svätej sú: sedem hlavných hriechov, medzi ktorými nachodí sa aj *závisť*.

Odkiaľ že prišla do duše táto ťažká nemoc? To nám zjavil sám Boh, rieknúc, že pre závisť diabla je na svete hriech. Nasýtil pýchou seba a človeka v raji, a touto zasťepil «bacille» jedovaté, zárodoky to večnej smrti a nevyhojiteľných všelijakých pekelných nemocí, proti ktorým jedine len Spasiteľ náš isté a neklamivé lieky nám pripravil zo svojej najsvätejšej krvi Srdeca svojeho milosrdného.

Vieš, aby si sa aspoň len trochu stydil závistlivým a neprajným byť, vyvesujem tu k verejnej potupe: «závisť» a jej špatnú sestru «neprajnosť» v príkladoch zo života vzatých.

Diabol v raji zo závisťi a neprajnosti ranil najprv našu matku, Evu, s pýchou. On dal tedy prednosť žene,

jako aj cvičené národy dávajú prednosť ženám. Aj ja tu dám ženskému pohlaviu prednosť, nie aby som ženu oklamal jako diabol, ale abych jej závisť a neprajnosť najprv zošklivil; bo dľa zkušenosti závisť viac u ženských sa peleší nežli u mužských, bo u nej sa započal najprv a splodil tento hriech. Je pravda, že tiež u ženy, blahoslavenej Bohorodičky, započalo sa aj naše vykúpenie a milosť Spasiteľova.

Tedy ty sa voláš na pr. Anička, Mariška alebo pre mňa aj po panský povedano: Emma, Ernestínka a Bōška. Dokiaľ si bola slobodná, snáď si ani tak nepoznala závistlivých ľudí; jaknáhle ale dostalo si muža a s ním hneď aj tvoje zaopatrenie, tvoj chlieb — jaká to hneď hromada klebiet, rečí, posmechov, ohovárania, utrhovania na cti padala na teba medzi slobodnými, medzi matkami slobodných, ktoré čakajú pod čepec vopchať svoje dcérušky! Ony všetky sú pre zdĺhavé vyčakávanie na svatbu až veľmi namrzené a so závisťou rozštuchané. Dľa nich hneď mladoženích tvoj je naničhodný, nestojí ani fajku dymu; je — vraj — lumpom, korheľom, kartárom, má samé dlhy, chce dostať len peniaze. K tomu je aj špatný, chudý jako šindel, fúzy má vyšklbané, je aj rapavý jako struhák na chren, aj starý je, plechavý, na hlave má celý execirplac a rajtsulu pre čosi. Má mať aj — ľudia hovoria — na chrbáte rany a pod pazuchou tajné vredy. Aj pomlčky má nezakonité deti a všeličo a všeličo, čo ani ľudia nestačia vyprávať. Je tá len blázon, keď ide za neho. Ľudia už aj to vedia, prečo sa tí dvaja sobierajú: boja sa vraj jej rodičia, že bude najprv krštenie a až potom sobáš atď.

Keď mladoženisi trochu po panský sa oblečú, vtedy hneď sa zase hovorí: no tým je to veru treba! Keďby si oni najprv svoje dlhy zaplatili a zo záložného ústavu duchny sebe vymenili, keď nebudú mať ani na čom spať! Treba tej závoj, tilanglový šlajer a veniec! Koberec jej na hlavu! Minulú nedelu ešte tancovala pri verkli s jedným invalidom bez ucha; každý tovaryš a panský lump ju pozná na ulici.

Sú-li mladoženisci jednoducho, primerano k svojemu stavu oblečení, vtedy zase je hneď: «No, vidieť žobrákov, ani len toľko nemajú, čo by si mohli k sobášu obliecť!» «Treba bolo im sobášu? Nebudú mať ani čo žrať a z lásky veru nevyžijú.»

Čože kričí tu z týchto špatných, jedovatých papúl? Závisť a neprajnosť.

Druhý príklad závisťi. Usadili sa dvaja barbírski tovaryši do jedného mestečka za majstrov. Oba suchí jako starý šindel. Celý majetok svoj doniesli vo vreckovom ručníčku na nos: hrebeň, staré nožničky, zodratú britvu, aj kopu dlhov. Vyhládali sebe podobné ženy v tom mestečku, ktoré im tiež nič do vena neprinesly, krome na klebety patentovanú papuľu, dlhé kaštanové vlasy s krátkym rozumom a iného nič, ani len tej slížovej dosky a vďaka. Každý vyvesil si tanier barbírsky nad dvere čo odznak remesla; do obloka téglik s pomádou na fúzy, dlhý vrkoč ženských vlasov ku ozdobe do bálav pre také ženské, ktoré ani dlhých vlasov, ani žiadneho rozumu

nemajú. Oba stoja vo dverach a čakajú kundšaftov, hosťov na holenie, na česanie a kolmovanie, alebo na strihanie vlasov. Keď zbadá jeden z nich, že kundšaft nie k nemu ide, ale k tomu druhému, hneď sa začne barbierska prednáška :

«Ten fušer nevie ani holiť, ani strihať, učil sa kdesi po kútoch kúpené vlasy na parochoy kramplovať u takého korheľa majstra. Ponosoval sa mi jeden officier, že mu skoro kus ucha odstrihol, druhému zase skoro koniec nosa s britvou odrezal a samé schody mu na hlave nechal. On si ani poriadnej britvy nevie kúpiť, jeho britva je zo starej šečkovej kosi, iba čo ľuďom len trhá chlpy z brady; jeho mydlo páli ako židovský starodávny auripigment. Ja mám tie najfajnovšie britvy anglické «Thee Extra-Hollov», švédske «Heljestrand Dannemora» oceľové. — Aj voňavú kolínsku vodičku, by sa človek pánom nebabral pod nosom so smradľavou rukou. — Ten ani len poriadneho zrkadla nemá. Strihal jedného šustra v nedeľu, nožničky jeho trhaly vlasy šustrovy z hlavy, ktorý prinútený bol za každým vytrhuutím vlasov zakríknúť: «Jaj, čo robia pre Boha!» jako keď hus šklbú a ona za každým povie «gag» od boľasti. A keď ide do šenku piť, vtedy zase jeho žena, tá pojašená Bábí ide medzi dvere strikovať a striehnuť, kto ku ním ide, a potom nadáva mne aj mojím hosťom a pánom kundšaftom. Jeho len k mŕtvým volajú holiť — všetko, čo vyrobí, prepíše a žena jeho len z klebiet sa živorí atď.»

Čo z týchto vypráva? Diabol závidia.

Tretí príklad. Znal som dvoch ševcov, ktorí v jednej dedine kývali. Oba tvrdili, že celkom dobre šijú dľa módy karlsbadskej, berlínskej a anglickej, a že ich čižmy trvajú 8 rokov, ba aj viac, keď ich žiadon nenosí. Jeden mal kožu viedeňskú, ten druhý tvrdil, že má ešte lepšiu budapeštiansku, ba aj ruskú. Jeden druhému závidel chleba. Každý tupil a hanil toho druhého kožu a robotu.

«Ja neviem», hovoril jeden z nich, «jako môžu byť ľudia tak slepi a blázni že idú k tomu drahému fušerovi, ktorý nezná robotu vystaviť, nemá ani kroju. Jeho koža na čižmy je z nevyliahnutého tefaťa mŕtvého.»

Ten druhý šimfuje zase na kožu toho prvého, že kupuje na topánky pre slečinky od šintra psiu, zle vyrobenú a smradľavú kožu. «Preto vraj aj psi behajú za slečinkami. — Každý, ktorým on robí topánky, žaluje sa na otľaky, nevie formu vyrezať a do opätokov dáva papendekel. Mój čiriž je z Frankfurtu; dratva z Leipeiku; smola domáca zo Smoleníc. Ja všetko z prvej ruky kupujem a nie od šintra, jako ten sused náš, ktorý ešte nenie ani doučený, bárs aj po vandrovkách chodil z «Nitry do Levíc». Ďalej ani nebol, bo nemal «gätí ani nohavíc». — On len klincov nabije do podošvi, čo len frajlinkám pančuchy trhajú a nohy pichajú. A na jarmokoch len na poslednom mieste stojí, bo cechmajster ho ani za majstra neuznáva. On dva roky jako učeň dieťa kolisal, drevo nosil, plienky pral; tretí rok kozu pásol a štvrtý rok fľakoval atď.»

Takúto vzájomnú šusterskú chváloreč drží zase len závišť.

O krajčiroch ti ani vyprávať nejdem. Každý len svoj kraj a módu, svoj fazón a panskú vedomosť chváli a druhého robotu haní a posmieva. On sám je v meste prvý krajčír, ostatní sú fušeri, ktorí na salónových kabátoch robia dlhé drieky až po kolená a gombiky driekové prišívajú vysoko až pod lopatkami. Na nohavičiach na predku pristrihnú hrotek a na zadku na sedadle zase džber, že by do neho mohli štvrt hektolitra hrachu nabrat a nosiť.

Štvrtý príklad. V jednej dedinke sú dvaja malí kupčiči s miešaným tovarom. Vyprávaj sa s jedným z nich o tom druhom, hneď budeš počúvať: Jak zlý tovar je len toho druhého kupca. On barvý pšeno, do múky mieša gyps, aj zomletú starú fazuľu, do papriky dáva červený prášok z pálenej tehly, jeho káva smrdí a cukor drží ten najplanší. Do zrníek čierneho korenia mieša guľočky z čierneho chleba a do šafranu zase žltý kvet zo slnečníka alebo z tekvic.

Ten druhý zase na toho prvého pred ľuďmi vraví, že do masla roztápa lojové sviečky, do otrúb pre ošípané pridáva piliny a rezliny z dosák od stolára a pre váhu aj piesok mieša do nich. Má aj falošnú váhu a krátky rýf, prečo ho aj slúžny už trestal. Klame vo všetkom ľuďa a v chlebe, ktorý on pečie, pre robotníkov, aj švába už našli. Ja len sám mám všetko z prvej ruky a z veľkých fabrik, môj ocot nenie s vytriolom miešaný jako to tam, odo mňa berie aj farár, notár a rector. V mojom petroleume nenie voda, jako u toho, ani sa nenajdu myšacie v múke u mňa, jako u neho atď.

Samá tu závišť a neprajnosť vypráva.

Piaty príklad závišti. Nuž a jako to tam vyzera, kde je viac krčiem? Tu je krčma k «červenému volovi», krčma k «falošnej kočke» a putika šnapsová k «otrhanej líške». Samá neprajnosť a závišť vykúka z dvier týchto krčiem. «Falošná kočka» díva sa na «červeného vola» a «otrhaná líška» na obidvoch. Pred «červeným volom» je studňa, tu sa každý furman zastaví. U «falošnej kočky» je zase šopa, kde sa vozy počas dažďa utiahnu. «Otrhaná líška» má zase tabuľu vyvesenú: «Tu je na celom svete najlepšie pálené, to pije aj präsident francúzskej republiky pod menom «kognak» a ruskí páni ho pijú pod menom «vudka», ba ešte aj ruskí archimandriti a Popi ho pijú».

Keď volaktorý furman postojí pri studni pred «červeným volom», vtedy krčmár od «falošnej kočky» hneď vybehne aj so ženou von medzi dvere a dcéry kukajú von z okna, že kto sa to tam zastavil; hnevajú sa a nadávajú «červenému volovi» do bujakov, ku ktorému nenie hodno ísť, bo tam majú všetko zlé, v pálenke močia trnky a z toho majú potom «Altfater», trpko-horký likér. Z vyhodného kávového prášku robia sladký «maraskino» a v syre majú aj červíkov.

Zatiahne-li nejaký pocestný panák pod šopu ku «falošnej kočke», vtedy vypáli von na ulicu «červený vól» a počne s rohama závišti štučať do «falošnej kočky». — Čudujem sa — hovorí «červený vól» — že sa ešte aj pán najde, ktorý vtiahne a zostúpi u takej «bagáži», kde ničoho nedostane. To musí byť ľahký pán! Keďby to on

vedel, jako precieđa z kvasníc víno čez birčie súkno zo starého rukáva z haleny a jako tam tá stará soplavá hospodská vari, zaiste by ten pán tam nešiel. Samá nečistota je tam. Jedna pani tam omdlela, keď ráno našla švába s dlhými fúzami. To je hostinec len pre šlajfiarov a otrhaných obšitníkov, bo ani izby nemá pre hosfov. Kto tam musí prenocovať, tomu ustelú otiepku slamy na štoku v krčme podľa šenktiša, a zato dajú si platíť jako od izby.

Krčmár k «otrhanej líške» ustavične vykúka von a lapá každého a vábi, aby ho o ten posledný halier obral, ktorý mu ešte zvýšil od «červeného orla» a od «falošnej kočky». Svojim polapaným hosťom prednáša: «Každý nemôže byť bohatým šenkárom, jako sú tí dvaja. Aj chudobní musejú byť. U mňa je ale statočnosť a svedomitost prvá; tí dvaja majú duplovanú kriedu, prirátajú opilému hosťovi aj to, čo nevypil. Ja kupujem špirituz z pálenice pána grófa a ten musí vážiť dvesto desať aj pol grádov, tak je dobrý a tuhý. Ja nedávam jed do páleného, jako tí dvaja. Jejich pálené sedliakom hrtan páli, jako oheň a skoro im črevá potrhá, a voda im do hlavy neide.

Jako sa to stáva s mladoženichami, s kupcami, obchodníkmi, remeselníkmi, tak to ide aj v iných stavoch rad-radom. Závisť prekysla celé ľudské pokolenie, každý stav a vek. Závisť a neprajnosť ubytuje sa v kráľovských a panských palácoch tak, jako aj v chyži chudobného človeka. Ešte aj medzi stoliciami školských detí vyseďáva. Veľkú závisť a neprajnosť videl som ešte aj medzi zobrákami pri púťach.

Ktože by ale opísal všetky stavy nakazené a otrávené závisťou? Človek človek je hltavý, pažravý, závistlivý vlk. Jeden druhému závidí, nepraje chleba, šťastia keď len nie je dobrý kresťan, alebo od prírody dobrého srdca.

Takého závistlivého, neprajného kresťana prosba v Otčenáši: «Chlieb náš vezdajší daj nám dnes» asi takto zneje: «daj mi mnoho hojnosti a iným daj radšej málo nežli mnoho; radšej mu vezmi z toho, čo má, aby len mne dobre bolo». Takáto ale prosba závistlivého je od diabla, k čomu ty zaiste doložíš: «nech sa prepadne» Amen.

CHÝRNÍK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme čtených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Nová vláda u arcikniežata Jozefa Augusta. Cle-novia novej vlády pod vedením ministerského predsedu grófa Štefana Tiszu v nedeľu (8. novembra) na poludnie boli na poklone u arcikniežata Jozefa Augusta v budínskej kráľovskej palote.

Nebezpečie lesov. Z Levoče oznamujú: V lesoch mesta Kežmarku začínajú stromy kazíť červy, ktoré na stromoch podvrtávajú kôru. Tomuto nebezpečeniu vystavený je veľký kus lesa. Výbor mesta teraz obrátil sa na ministra orby s prosbou, aby dovolil jeden veľký kus lesa vyrúbať, pretože táto zkaža hrozí aj susedným horám.

Z kruhu katolíckych delníkov. «Pešťbudínsky katolícky delnícky Kruh» usporiada v nedeľu, to jest 15-ho tohoto mesiaca *tanečnú zábavu*, ktorá sa bude vydržiavať v miestnostiach Kruhu (Práter-u. 33.). Začiatok zábavy je večer o 8. hodine. Vstup voľný. Poznávame ale, že mužský — pretože vstup voľný bude — platia výlučne len za odznak a karderobu 1 korunu, ženské však 60 halierov. Hudba cigáňska. Čistý výnos, ktorý je výš označený, obráti sa v prospech majúcej sa robíť novej zástavy.

Oheň. V Levoči vo Spiši nedávno v jednom dome zhoreli maštale a v tých 8 volov a 7 teliat padlo plameňom v obeť.

Učenia po fabrikách. Predstavenstvo šiesteho okresu hlavného mesta kontrakt fabrických učňov nechcelo ziať uznámost tvrdiac, že fabriky môžu zamestnávať len robotníkov, to jest zamestnancov môžu prijímať len na základe robotníckej knižky. Priemyselný dozorca proti tomuto písal na ministra obchodu, ktorý teraz odpísal mestskej rade, aby predstaveného okresu upravila, žeby učňovské smluvy vzal uznámost. Dľa ministra aj fabrika je tiež samostatný priemyselník, tedy má tiež právo aj učňov držať.

Nešťastie. V Richvalde vo Spiši dňa 6. nov. pri mlátení ovsu mašina odtrhla Ondrejovi Jabrockému z Halky na pravej ruke tri prsty.

Proti liehu. Uhorský krajinský protialkoholický spolok pýta od hlavného mesta podporu a v prosbe odvoláva sa na to veľké nebezpečie, ktoré alkohol pôsobí medzi ľudom, Spolok sporiada prednášky, v ktorých osvečuje ľud; vydal malý spisok, v ktorom obecnstvo vystriha pred veľkým nebezpečím. Rád by viac robil, ale nemá k tomu hmotných prostriedkov, preto pýta od hlavného mesta pár sto korún podpory.

Divoký človek. V Kikinde jedno dievča, istá Mária Sorde dostala na ulici srdcové krče a bez povedomia na zem klesla. Zavolali ku nej na blízkú bývajúceho hlavného nemocničného lekára dra Valovicsa, ktorý dal nemocnú skrz dvoch policajtov odvieť do nemocnice a opatrovníkom dal písomne úpravu, jako majú opatrovať chorú. Hlavný opatrovník, keď zočil od boľasti kričiacu devu, nechcel ju prijať do nemocnice. Policajti odvolávali sa na lekárov rozkaz, načo opatrovník prišiel do takého hnevu, že nešťastné dievča vyzauškoval, potom ho hodil na zem a hrozne dokopal. Policajtom však podarilo sa vyslobodiť nešťastnú devu z rúk tohoto bestialného človeka, ktorá teraz zápasi so smrťou.

Vyznačení ochrancí. Pekného vyznačenia uslo sa Spolku budapeštianskych dobrovoľných ochrancov. Jako totiž úradný časopis oznamuje, jeho veličenstvo kráľa Aladára E. *Kovácsa*, správcu a hlavného lekára spolku dobrovoľných ochrancov, vymenoval za kráľovského radcu, drovi Karolovi *Aczélovi*, prvému kontrolujúcemu lekárovi a drovi Viktorovi *Virosztekovi*, druhému kontrolujúcemu lekárovi ale udelil zlatý záslužný kríž s korunou. Vyznačenie vodcov dobrovoľných ochrancov s radosťou prijme celé obyvateľstvo hlavného mesta, ktoré tak často je svedkom humanného a obetavého účinkovania tohoto statného spolku. Neprejde dňa, čo by sme nevideli na uliciach pospiechať známy voz ochrancov, aby priviezol lekársku pomoc ľuďom, ktorých stihla nehoda alebo nešťastie. Ešte každému v živej pamäti sú slová panovníka, ktoré bol povedal, keď navštívil pohorenisko Parížskeho bazáru, pri jehož požiari dobrovoľní ochrancí vyvinuli tak veľkú činnosť. Kráľ vtedy osobne tými najľichotivejšími slovami zmienil sa pred direktorom drom Aladárom *Kovácsom* o humannom účinkovaní ochrancov a pochválil ich za ich obetavosť a ochotnosť, s akou pospiechajú na pomoc spoluobčanom.

Posviacka chrámu v Hornej Porube. V obci Horná Poruba (v Trenčianskej) 29. októbra bola zriekavá slávnosť. V dedinke z horlivosti miestneho farára Ignáca *Dieru* a zo štedrosti biskupa Imricha *Bende* ako i chudobných veriacich postavený bol nový, moderným požiadavkám úplne zodpovedajúci, utešený kostol, ktorý v spomenutý deň posvätil prepoš z Košec *Jozef Monček* za veľkej assistencie kňazstva. Pri stavaní chrámu vyzdvihnutia hodná je obetivosť chudobného ľudu, ktorý mimo viac tisíc korún peňažnej obete ku stavbe prispel ešte zdarma asi tisíc furmankami. Toto dá sa pochopiť len tak, že horlivý duchovný Porubanov stará sa nielen o hmotný lež i o duševný dobrobyt svojich veriacich.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Potravné spolky na horných stranách. Na Horniakoch, kde vodcovia ľudu starajú sa aj o hmotný dobro-

byt občanov, vznešená ich práca všade korunovaná je úspechom. Tak z *Beckova* oznamujú, že tamojší potravný spolok účinkuje s najlepším výsledkom. Ľud len sa tak hrnie do spolkového sklepu. — Na okolí *Skalice*, kde takmer niet obce, kde by nemali potravný spolok, všetky spolky krásne a prospešne účinkujú. Teraz — ako zo *Skalice* oznamujú — založili tam aj mliečiarsky spolok, ktorý tamojšiemu ľudu bude slúžiť tiež k nemalému prospechu. — V *Moravskom Lieskove* a *Dolnom Srní* tiež idú si založiť potravný spolok. V najbližšom čase započnú podpisovanie členovských podielov.

Výbuch v Kráľovskej ulici. Dňa 2. novembra večer udal sa nebezpečný výbuch v Kráľovskej ulici pod č. 43. v syrovom obchode *Morica Reichfelda*. Predpoludním čistili v sklepe plynové lampy a pravdepodobne jedon čap nechali otvorený. Keď popoludní vošli do sklepu, cítili silný zápach plynu. Zavolali montéra *Pavla Hölzla*, aby pozrel odkiaľ vychádza plyn. Montér však neopatrne s horiacou zápalkou vstúpil do sklepu naplneného plynom a v nasledovnom okamihu zadunel obrovský výbuch *Sirkou* zapálený plyn explodoval a to s takou silou, že okná a dvere vyleteli na ulicu, výklad tiež vyhodilo a brúsy syra a syrece len tak lietaly na všetky strany. Lietajúce sklo výkladu ranilo aj viac okoloidúcich ľudí; najpovážlivejšie ranení boli právnik *Edvard Mayer* a tajný policajt *Ludvik Neumann*. Týchto ochrancí zaviezli do *Rochusovej nemocnice*, kde im obviazali rany. V sklepe od výbuchu chytili sa police, no rýchlo došli hasiči za niekoľko minút oheň udusili.

Oheň vo vatikánskej knižnici. Z Rima oznamujú: Dňa 2. novembra vo vatikánskej knižnici, ktorá toľko drahocenných a zriedkavých kníh a rukopisov skrýva, okolo poldeviatej hodine v izbe knihovníka vypuknul oheň. Vatikánski hasiči a pápežská telesná stráž pokúsili sa oheň zadusiť, ale sa im to nepodarilo a ponevác začala sa chytať už aj susedná knižničná sieň, telefonovali pre mestských hasičov a políciu. Onedlho došli do Vatikánu štátny sekretár *Ronchetti* a rímsky mešťanosta *Colonna* s mestskými hasičmi a s políciou. Vo Vatikáne bol veľký poplach. V susedstve tej izby, kde oheň vypukol, sú siene preplnené zriedkavými rukopisy. Pápežský štátny sekretár *Merry del Val* tiež prišiel ku ohňu s viacerými arcikňazmi. S privolením majordomusa vatikánskeho mestskí hasiči a policajti vtiahli do Vatikánu, čo sa od zrušenia svetskej moci pápežskej ešte nestalo. Mestským a pápežským hasičom podarilo sa oheň do polnoci udusiť. Nad tou mestnosťou, kde horelo, krov sa

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičkať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» **Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do polý ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Vandrovka mravcov.

väčšieho nebezpečenstva. Vatikánske osobnosti veľmi srdečne prijali talianske úradné osoby a vyslovili im vďaka za preukázanú pozornosť a za pomoc mestských hasičov a polície jako i prítomných úradníkov. — Z Rímu novšie oznamujú: Z príležitosti vo Vatikáne vypuknutie ohňa tunajšie časopisy poukazujú na potrebu toho, aby vo Vatikáne nakopené mimoriadne cenné historické a umelecké poklady lepšie byly chránené pred podobným nebezpečím. Jako sa pozdejšie zistilo, pri ohni zhorel jeden Marcellianusov kodex, jeden papirus a niekoľko starých tlačív. «Tribuna» píše, že nedá sa myslieť, že by oheň podložila bola hriešna ruka. Fuccinelli, majster apoštolskej paloty, navštívil rímskeho mešťanostu knieža Colonna a v mene pápežovom poďakoval sa mu za poskytnutú pomoc.

Lacné víno — drahá voda. Ako z hlavného mesta Dalmácie, zo Zary, sdeľujú, bolo tam tohoto roku veľké sucho, následkom čoho niet tam teraz vody. Obyvateľstvo prinútené je viac hodín cesty prekonať pešky, aby si zaopatrilo vody z prameňov, ležiacich v ďalekých vrchoch. Nedostatok vody dôrazne dokazuje tá okolnosť, že v obci Trah vydržovali minulé dni «hody», na ktorých predávali vodu. Liter vody stál 24 halierov, kdežto liter vína merali za 28 halierov.

Obete biedy. Sdelili sme, že stolársky tovaryš Karol Kovács našiel svoju ženu Agnešu rod. Meleg na svojom byte, Hajcsár-út č. 135. aj so svojimi tromi dieťkami v bezpovedomom stave. Jedno dieťa, menom Karol, zomrelo ešte v noci, ostatné zaviezli dobrovoľní ochrancí do Rochusovej nemocnice, kde na druhý deň zomrel aj 4ročný Ján a 5ročná Agneša. Stav manželky je tiež veľmi povážlivý, sotva sa vylieči.

preboril. Knihy, rukopisy a umelecké predmety všetky ratovali. Pápež, ktorého hneď uvedomili o ohni, s veľkou pozornosťou spre-vádzal robotu hasičov. Jako vzniknul oheň, nevedno. Nicolini, štátny sekretár verejných prác, ktorí tiež bol pri ohni, vrele gratuloval pápežovi, že sa podarilo zachrániť Vatikán od

Zrušená ablegátska voľba. Odkedy kúria súdi v záležitosti napadnutých mandátov, teraz stalo sa prvý raz, že najvyšší súd zrušil nielen voľbu ale zároveň v menšine zostavšieho protikandidáta vyhlásil za zvoleného kraj. vyslanca. II. senát kúrie totiž 2. novembra vyhlásil výrok v záležitosti petíciou napadnutej voľby v Szalke (Hont). V Szalke pri voľbe stáli proti sebe dvaja kandidáti: Štefan Jakabffy a Alexander Konkoly-Thege, oba slobodomyselní. Pri hlasovaní Jakabffy dostal 1296 hlasov, následkom čoho Jakabffyho vyhlásili za vyslanca. Prívrženci Konkoly-Thegeho petíciou napadli voľbu pod tým titulom, že Jakabffy podplácal a napájali voličov. Pri pojednávaní dokázalo sa, že Jakabffy skutočne napájal a podplácal, následkom čoho kúria odrátala mu 96 hlasov, jako neplatných, tak že ostalo mu 1200 platných hlasov. Druhému kandidátovi Konkoly-Thegemu kúria odrátala 38 hlasov, lebo tieto si tak zadovážil, že tiež napájal, následkom čoho Konkoly-Thegemu ostalo 1211 platných hlasov. Dľa toho teda — povedala kúria — väčšinu obdržal Alexander Konkoly-Thege, ktorého aj vyhlásila za zvoleného vyslanca okresu szalkanského. Kúria vo výroku vyriekla aj to, že Jakabffy povinný je peticionalistom zaplatiť 13.000 korún pravotných trov, a svojmu obrancovi advokátovi Filipovi Darvaimu 5000 korún honoráru; kúria krem toho tým kortešom Jakabffyho, ktorí podplácali a napájali voličov, na jeden rok vyzdvihla volebné právo.

Prvá samovražda na Alžbetinom moste. Na

Maliar na dedine.

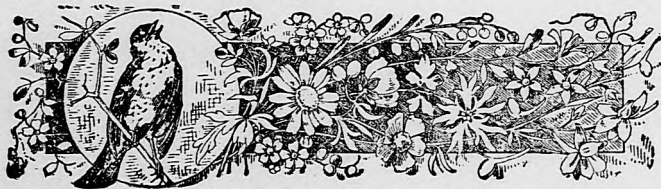
novom hlavnomestskom moste nazvanom po mene kráľovnej Alžbety v noci s nedele na pondelok udala sa prvá samovražda. Dvaja remeselníci šli po moste, keď zrazu začuli výkrik a pri svetle elektrických lúčok videli, ako jeden človek skočil s mostu do Dunaja. Remeselníci bežali ku strážnikom mostu a oznámili im, čo sa stalo. Strážnici sadli na člnok a chceli ratovať nešťastníka, ale tento už vo vlnách zmiznul. Samovrah na moste nechal svoj zimný kabát, robotnícku knižku a jednu cedulku. Z knižky vysvitlo, že nešťastník volal sa Franc Kovács a bol škrydličiarom rodom zo Segedína. Mal len 17 rokov. Na cedulke bolo napísané: «Nedajte ma pitvať, ale ma tak pochovajte ako ma najдете».

Najdlhší tunel na svete. Z mesta Domodossolo, ležiaceho na talianskej časti tunelu «Jura Simplon» došiel chýr o veľavýznamnej udalosti. Dľa zprávy je už vrch, cez ktorý povedie tunel, prevrtaný. Z príležitosti vážnej udalosti sriadili robotníci veľkú slávnosť.

Milodary poslali na kostol Lutišský:

Pán farár Jozef Opatovský z Dohňan v mene jedného gazdu pod «Pán Boh pomáhaj» 1 korunu; Lukáč Kurinec, sklár zo Szombathelyu 2 koruny; Mária Pronec z Eperjesu 2 koruny; Anton Fencel z Námestova, cestou pána Eudevíta Gašpar 1 korunu; Jakub Šujanský z Budapeštu 1 korunu 20 halierov; Ján Chilo, mlynár z Rástočnova pri Prievdzi 4 koruny; Jozef Pristač z Rakús Štokerau, cestou pána Eudevíta Gášpár 3 koruny 60 halierov; Martin Hrdina a Michal Košinár z Piešťas (Pöstyén) 9 korún.

Začo všetkým tuto spomenutým úprimne ďakujem. Pán Boh zaplať a požehnaj v mene chudobných farníkov privoláva *Ján Greben*, farár.

DOPISY.

Zo Spišskej Maguri.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

Vo Vyšných Lapšoch ešte vlni založený je potravný spolok. Riaditeľ tohoto spolku čosi pred pol rokom pýtal od financie v Levoči dovolenie na predávanie nápojov v zapečatených fľaškách. Odpoveď však až teraz pred tromi týždňami tá prišla, že — vraj — ponevác vo Vyšných-Lapšoch sú už dva neobmedzené (korlátlan) a dva obmedzené (korlátolt) licensi, ďalšie dovolenia nedajú; a možno behom 15 dní ku ministeriumu appellovať.

Nad týmto rozhodnutím, zvláštne nad odôvodnením

pána financie sa veľmi čudujeme, lebo poteraz tu len o dvoch šenkoch a to neobmedzených máme známost, teda o tých «korlátolt» nič nevieme. — Čo môže ozaj tomu príčina byť, že v knihách levočskej financie sú na Magure o dva «korlátolt» šenky viac naznačené, nežli v skutočnosti? kto to mohol ozaj udať, a kto platí od toho daňové koruny, ktoré jako príjem, v knihách tiež musia naznačené byť?

Alebo, možno s tým odoprením a odľahovaním nechce-li «uškodit» tunajším dvom pánom šenkárom židom? no, ti sa tu už i tak dost na všelijaký spôsob popásli, preto by bolo potrebné z toho kšeftu niečo užiť i nám kresťanom, čo by myslím len ku dobrému a nie ku zdieraniu ľudu prospelo, čo už viac rázy museli ťažko znášať tunajší občania. Inu, len jeden z najnovších nemilosrdných kúskov, ktorý tunajší krémár Náthan Fridmann dokázal na istom Matejovi Soltészy obyvateľovi z Lapšonky. Tento vlni pri budovaní domu bral od výšpomenutého Náthana trúnok a s iným dovedna zostal mu podlžen 100 zlatých, na ktoré na žiadosť Náthana dal obligáciu s tým ústnym pomerkovaním, že onedlho mu majú synovia z Ameriky peniaze poslať, teda ten dlh mu potom hneď zaplatí. A v skutku — o štvrt roka po termíne, tak rozpráva náš Matej, vraca peniaze židovi a pýta obligáciu, ten ale na veľké prekvapenie dlžníka, odpovedá že tú obligáciu pre zaintabulovanie oddal fiškálovi Kleinovi v Starej-Vsi — bez toho, žeby bol Náthan Fridmann cez ten čas len ráz dlžníka o dlh požiadal alebo opomenul. A požiadal teraz od Soltésza za intabulovanie a extabuláciu 18 zlatých, úroky za tie trýštvrte roka 7 zl. 50 kr., čo aj náš Matej zaplatil, a tak táto dlžoba 100 zl. cez trýštvrte roka stojí toho chudáka 25 zl. 50 kr.

Keď mi to rozprával, rozplakal sa a začal bedákať: «O, Bože môj, o Pane Ježiši Kriste», keď ma tak ten žid uchvátil a toľké útraty mi narobil; chorosť mojej ženy stála ma do 90 zl., budovanie a teraz ešte to nešťastie prišlo na mňa.»

Stalo sa tu na Magure v jednom židovskom sklepe aj to, že keď v sklepe počuli, že idú financi, začala pani židovka isté váhy chytro skovávať; to som počul od očí-tého svedka.

Nuž, kto by si tu nezažiadal, aby kde tu aspoň obmedzenie predávanie nápojov i do kresťanských rúk sa dostalo? Kolko nadužívania a zdierania by sa prekazilo! Načo teda to dlhé odľahovanie, tá sekatura pri udeľovaní licenciu, keď sa o to kresťan, najme kresťanský spolok uchádza, a keď je to ku dobrému ľudu, toho ubohého ľudu, ktorý so svojim horko-ťažko vyrobením grošom i financov i všetkých financiektorov platí, znáša tie najväčšie ťarchy.

Hore sa Kresťania! podporujte svoje spolkové sklepy, kresťanských kupcov a odučte sa už ráz od ustavičného borgovania a jestli-že to nekedy predsa učiníte, dajte pozor, od koho máte borgovať.

Časté a neprozreateľné borgy
Prehltly už mnohé role i statky!

Ludák.

Z Maguri vo Spiši.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

V susedných poľských Nižných-Šromovčách, ktoré len krásna rieka Dunaja delí od nás, sa dňa 7. novembra večer sv. missie začaly a trvať budú za celý týždeň. Tie sv. missie dvaja pátri jezuiti zo Sandeca vydržiaujú.

Veľký smútok mali toho roku ubohí, od sveta odstránení Šromovčania, v zime skrze ľad a vlete skrze hrad, ale Boh im to vynahradí duševnými radosťami. Neďávno mali birmovku, teraz zase sv. missie. Oni sa aj usilujú, aby sa aj hodnými stali božskej potechy.

Lanského roku vystavili krásnu novú faru, teraz zase zamyšľajú nový kostol stavať, lebo uznajú, že terajší malý drevený kostolík nijako nezodpovedá Pánovi neba a kráľovi všetkých kráľov. Aby to aj previesť mohli, všetko vynaloží ich horlivý pastier Ján Kviatkevič.

Jeden magurčan.

Oznam.

Náš vremlilovaný velebný pán páter *Zaosek*, ja-kožto veľký dobrodinec chudoby, svoje diela «**Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania**» a «**Odrobinky svatby kani galilejskej**» obetoval čo milodar na sriadenia nového kostola Lutišského.

Úctive tedy prosím všetkých dobrodincov chudoby, aby skrz zaopatrenie týchto poučeno-zábavných knižočíek, pri prečítaní rozveselenú myseľ svoju — k obetovaniu milodarov pohli. — Kto má dobré srdce a chudobu miluje, nech sa hlási o knižočky u dolupodpísaného, ktorý niekedy pod menom «*Kozák*» alebo «*Jano zbúdy*» v našom milom «*Kreštane*» dopisuje.

Cena je dľa možnosti; a preto nech sa nik nedýva na to, koľko je toho: ale na jaký cieľ. Hovorí sa: «*že dobrého býva málo*».

Láskavé prihlasy vďačným srdcom prijmem — a s chudobou za všetkých dobrodincov sa modliť budem.

V Lutišiach, dňa 29. okt. 1903. o. p. Ó-Besztlerceze (Trencsén megye.)

S hlbokou úctou sa značím *Ján Greben*, farár.

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Ján Hutira a manželka 100 korún; Štefan Kornides a manželka 100 korún; Ó-Falu: pútnici 10 korún! z HornýchRužbach: Katerina Koval 4 koruny, Albert Sčasny 1 korunu, Mária Sčasny 1 korunu; z Letanovec: Anna Bendik a Mária Leibicz, Mária Šoltes 2 koruny; zo Spišského Podhradia: ružencový spolok 6 korún; z Harnutfalu: Jozef Rokser 10 korún; z Ružomberku: Judita Olejnik 2 koruny; z Olnavy: Zuzanna Furman; z Harnutfalu: Karol Ovšonka 2 koruny, Ján Baka 2 koruny, Žofia Novák 2 koruny, N. N. 1 korunu, processia z Harnutfalu 4 koruny; Leibicz: Karol Ruš 2 koruny, Mária

Novák 1 korunu; Ján Klimko z Farkašfalu 5 korún; z Teplického mlyna: Verona Král 2 koruny; z Lučivnej: Alžbeta Diabelko 60 halierov; Teplička: Jozef Hudran 2 koruny, Ján Varša 2 koruny, Jakub Virostek 100 kor., Mária Pisarčík 2 koruny; z Medvedzej: Mária Bugay 1 korunu, Magdalena Repak 1 korunu; processia z Hut 1 korunu 60 halierov; z Markušovec: Johanna Jančík 2 koruny; z Novej Lubovni: Anna Faron 40 halierov; z Tepličky: Péter Repa 10 korún; Sbiierka na odpusce 2. júla 642 korún 26 halierov, Katerina Zilay 1 korunu, Ondrej Pataky a viacerí 23 korún 73 halierov, Mária Čizmar 80 halierov; z Levoče: Anna Šrenkeľ 5 korún, dp. farár Pavel Strižovský 10 korún; Csontosfalu: Apollonia Almaši 10 korún, Anna Virost 2 koruny, Pavlina Virost 1 korunu, Anna Vernarsky 1 korunu, Mária Marušinsky 1 korunu, Mária Jankura 1 korunu, Pavel Baran 1 korunu, Alžbeta Baran 1 korunu, Michal Markovič 1 korunu, Katerina Markovič 1 korunu, Mária Tkač 60 halierov, Anna Virost 1 korunu; Janovce Spiš sbierka 119 korún.

Zázračná Matka Levočská nech bude všetkým hojnou odplatou.

Na vedomie.

Redakcia «Posla Svätého Antona» zamýšľala vydať dva kalendáre, a tým cieľom bol rozposlaný tlačný obežník o prihlasy. Prihlasov ale takrečeno žiadnych nedochodí. Potom dotyčne Svätiantonského kalendára hrozila nám tá istá neprijemnosť, akú sme mali pri založení «Posla», keď nám zlomyseľne prekážali s vyšetrovaním so strany predstavenstva hlavnomestského. Pri kalendári (ktorý tisíce stojí) bolo by nás také prekážanie doživotne ožobráčilo. No potom, povedzme si pravdu, aj podnik samého «Posla», ako aj vydávanie malých sošitov odobraly nám všetku vôľu od novšieho podniku. Aby človek na všetko doplácá, k tomu bol by potrebný trochu iný mešec, akým my vládzeme. Dajte, moji milí, pekní čitatelia napred žiť «Kreštanovi» a «Poslovi», nuž potom by sa dalo aj v inom pokračovať.

Ostatne kalendáre dobré najdete si iste. My v Pešti vydávané kalendáre neodporúčame. To sú bezbarevné a k tomu kšeftárske. Čosi-kdesi strakatý obraz a samé židovské oznamy a nič viac. Nekupujte ich. Odporúčame kalendár svätovojtešský, ktorý vyšiel v Trnave. Je obsahom bohatý a tento rok veľmi pekne vystrojený aj lacný. To je kalendár pre našich čitateľov.

Redakcia «Posla Sv. Antona».

Do pozornosti!

Našich čtených čitateľov a redakcie časopisov upovedomujeme, že naša **kancellária ľudovej strany** presťahovala sa, a preto prosíme, aby už od 1-ho novembra všetky nám patriace listy, dopisy, prosbopisy, reklamácie, poštové zásielky a časopisy adresovali takto: **Redakcia «Kreštan»-a, Budapešt. IV., Ferencz József-rakpart 27. szám II.** — Miestnosť táto, keď prideme od peštianskeho hoku jest od Alžbetinho mostu na takzvaný «Eskütér» padne nám na pravo, kde pred tým istým domom je hneď aj stanica elektrickej železnice.

Cteným čitateľom do pozornosti.

Každému do pozornosti odporúčame preto, aby opravdový Feller Elsa-Fluid, ktorému čas je, objednali si, totižto, aby nečakali dotedy, zakaiaľ na tento výborný liek nemáme už súrne potrebu. Znám je aj tak, že naši odberatelia lekárne Fellerovej na tisíce dostanú objednávky mnohokrát tak pozde, že treba im na ne i čakať. Nakoľko je ale Fellerov Elsa-Fluid najlepší a na koľko najstarší a odporúčajúci, na tolko by mal vždy pri ruke byť pre istotu u každej rodiny. Opravdového Fellera Elsa-Fluid-u cena pri dobierkach je: 12 flášiek, alebo 6 duplovaných flášiek 5 korún s dobierkou. Aby ale objednávateľia nejaké napodobňované ofahy totižto nie pravdivé, dostali, lepšie bude, keď ct. obecnosť obráti sa jedine na samého dorabateľa u *Jana V. Feller-a*, lekárnik a v *Stubici*, Templom-u. 18. (Zágrabská stolica).

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštan», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapešt, VIII. Szentkirályi-u. 28.

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stranách s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «*Posla b. Srdea J.*» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym.) Cena: 12 krajciarov (24 halierov) krom pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite *údom III. radu sv. Františka.*

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižku spísal náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižka nemá, ale každý, kto dľa možnosti pošle milodar na ten

chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiadúco je, aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižočku, ktorý dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Besztercze (Trencsénm.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ludovít Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsénm.)

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu. Poslovenčil *Andrej Hladký.* Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva nielo lepšieho prostriedka, ako táto knižočka. Niektorí velební páni objednali ju na stá výtiskov, a použijú ju k rozdávaní zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostať ju u tejto adressy: «*Posol Svätého Antona*» Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatitelia «*Posla Svätého Antona*» obdržia túto knižočku zdarma.

Život sv. Alfonza Rodrigueza S. J. Vydáva «*Posol božského Srdea*» v Trnave (Nagyszombat). Cena 30 hal.

Chlieb Svätého Antona alebo dva obrázky z pobožného života, zfotoval *Zaosek.* Vydáva redakcia «*Posol Svätého Antona*» Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28/a. Cena 20 hal. Predplatiteľom «*Posla Sv. Antona*» a tým, ktorí pošlú milodar na chlieb chudobných, dá sa za 10 hal. Knižočka táto je veľmi poučná, tak pre mužských, ako aj pre ženské. Nezapudnite si ju čím skorej kúpiť. Píšte pre ňu na adresu: «*Posol Sv. Antona*», Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28.

«Posol božsk. Srdea Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdea. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «*Posla Sv. Antona*». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «*Posol Sv. Antona*» Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorezom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spínkov 3 kor. 20 halierov.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XV. číslo 9. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadno a poctivo zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anonon. oddeleniu

«Merkeru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

K nákupu všech pláten a látek, jichž v domácnosti jest treba, doporučujeme vřele Tkalcovské výrobní společenstvo „Vzájemnost“ v Hronove (Čechy). Vlastní výroba. První nákupní pramen. Nejvýhodnější nákup pro nevesty, hotely a ústavy. Cenník a vzorky na ukázkou zdarma a franko.

Do úctivej pozor- nosti odporúčam bal sam Svätého Antona Paduanského. Nezčiseine mnoho listov poďakovania, potvrdzujú to, že ctitelia svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neduhom žalúdka, nec uti k jedeniu, chudobe krve, hlavybôľu, lámkam a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštný úspech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby 1 koruna 20 halierov.

K dostaniu výlučné u

Jozefa Hübner, lekárne Červeného kríža, B. J., Erzsébet királyné út 22. szám.

Najlepšie

Koše

dodáva známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

Oznam.

Príjmem štyroch kušnierskych tovaryšov do práce hneď. **Ludvik Ochotnicki v Zakopanem** (Galicia).

Dvojnásobne elektromagnetický križ

Nie Voltov križ!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojime: pri lamke, lúpaní, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov po- žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti

Nietajni prostriedok

hlavných nemociach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mokrasti posteľe, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemočiach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. d.

20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa držať za apparát Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, keďže môj dvojnásobne magnetický križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť!

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

!Veľký krach!

V New-Yorku a v Londíne nešialali ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabriky nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený. splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomo za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
6 kusov amerického patentirovaného striebra vyčiaci ližice,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kavové ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra pohľokovú ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táče,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus ajnové cukrove sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni kamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žehy si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti priliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobiereku alebo peniaze vopred v postaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobiereku s amerického patentirovaného striebra pošlú. Bozovič, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes hlavný slúžny.

ASTMA

plúcový katár krvácanie pľúc

plúcová nemoc a žalúdokových nemocíach

trpiaci nech prečítajú a nech si rozvážia tieto ohlasy, ktoré o uzdraveniach znejú. Každodenne dechádzajúcich listov je tu len maličkosť, ktoré sú bez všetkého pomerovania na jav donesené, pretože je to presvedčené, že trpiace obecnosť je vstave samo súdiť podľa tu prednesených správ. Výťah listov v malom premenení štýlu, znejú od slova. Vynechané sú všetky tie výkazy, ktoré o vďaka znejú, tak práve sú vynechané i všetky tie výkazy, ktoré kritizujú a posudzujú všetky predošlé liečenia. Originálne dopisy sú k obzreniu, a prosíme aby sa čím vo väčších kruhoch o týchto známost rozšírila. **Úradne sa toto už stalo.** Od odstúpenia pravdy, bár aj sprevádzajúcimi slovami, ktoré sa vzťahujú pri liečení dosiahnutého výsledku sa nemôže dovoliť, ba aj sú ostre trestané. Aby sme aj nezbehným podľa našej možnosti po ruke boli, prv nežli by choroba už nastala, a aby pri najmenšom predznaku poznali, aby pomoc zavčas hladali s týmto opišeme v najviac pádoch pridané

Predznaky: Kašľania, často nútenia k dáveniu. — Vypľuvania šľajmu. — Klania v prsach a v chrbtovej kosti. — Tlačenia v pleciah. — Nočné potenia. — Riadne studené ruky a nohy. — Ťažké dýchanie. — Dýchania neskoršie čujúce pískanie a hranie spre-vádza. — Pluvanie krvi, často neporiadno účinkovanie srdca spojené s veľkou bojazlivosťou, nespanlivosť, mrcha trávenie.

V záujme liečenia je potrebné riadne opísanie živobytia, pomenovanie, zaoberanie, či sa nohy studené a adres :

Kur-Institut „Spiro spero“, Dresden-Niederlössnitz, Schulstrasse 81h.

25 ročný katár.

V 18. roku som ochorel, lebo v rozpálenosti som vodu pil. Moený kašeľ som mal, a keď som stúpil, ťažko som vedel dýchať. Po jednom roku som sa ztratil, t. j. po roku ma opustilo, ale neskoršie som chorobu tú o zptky dostal, najviac som trpel vo veľkej horúčosti, v jaseňi a v špatnom čase. Stav tento vždy väčší bol, tak že som myslel, že sa zadusím. Doktori tí len ulavniť ťažkosti moje, ustavičný kašeľ natoľko ma sos abíl, že som ten sedieť mohol, v poslednom čase až od všetkých boľasí som len sedieť mohol, v poslednom a toto obyčajne 4—5 dní trvalo, odpočinku som nikdy nemal. Doktori mi povedali že mojej nemoci není pomoc len ulavenie. Posledný doktor mi povedal, že mám katár, naposledy ale keď už celkom slabý a cudý som, lež aj život som zúnoval, čítal som o liečacom ústave «Spiro spero», ku ktorému som sa aj obrátil o pomoc. Zprvoti sa mi zdalo, že horšie sa cítim, no ale o 3 týždne som sa lepšie cítil, od toho času veľmi frisko som sa liečil a aj posteľ som zanechal a chvala Bohu aj zamestnanie som zaujal, ktoré som pre nemoc opustil musel, a aj dneska som tu bez toho, žeby z nemoci aj najmenej badal. Za povinnosť si držím vď ku oďať za mne danú radu a lieky a hotový som ústav «Spiro spero» aj bärkomu odporúčať, kto v nemoci takejto trpi.

S úctou

Anton Deisl, Steyr (Hornia Austrla), Duckertstr. 17.

Astma plúcový katár.

Dľa najlepšieho mojeho vedomia dávam na javo pochádzania a liečenia mojej nemoci. Bez všetkých predznakov, jedno ráno som zbadal v hrdle chrchlajúce a pískajúce hlas. Proneval som vykašľal ale bolo darobné a pritom ma aj zadúšalo, záduch väčšej a väčšej miere nastával, pri najmenšom nási-eni som sa strašne potil, čo veľ i zlé nasledky malo. Kašľanie ma tak strašne napádalo, že som ne zrietka bez seba ostal.

Samo sebou sa rozumie, že v takomto položení som ani pracovať ani ležať nemohol, bol som prinútení celý deň a noc sediaci stráviť.

Pri najmenšom pohnutí ma strašne zadúšalo. Bol by som rád býval, keby čím skôr koniec bolo somnou. Bol som napolu ovania. Hľadal som pomoc v ča opisoch, kde som aj našiel takzvaní **astmový prach**, ktorí mi aspoň polachčiel ale o vykurovanie ani reči nebo o. Asi za dva roky som upotrebil za 70 mariek.

V tom čase mi odporučili liečujúci ústav „Spiro Spero“ a som sa odhodlal že ešte aj toto oprobujem. Už po prvých nariadeniach som oddržal, povzbudilo vo mne smelosť a úfania. A toto poslednie liečenie bolo najlepšie. Všetké nariadenia som usilovne z energiou previedol, a musím povedať že po Bohu ten im ďakovať môžem za moje uzdravenie. Usilovať sa budem pri každej príležitosti jejich liečenie odporúčať. Zostávam s úplnou úctou a vďakou

Franc Xaver Wagner, Haunstetten (Bavorsko).

Za opravdivosť rukopisu Haunstetten (Bavor-ko).

(P.)

E. Hüber, mešťanosta.

Pľúcný katár.

Pred dvoma rokmy som ochorela na pľúcnu nemoc. Prv nežli by som bola lekársku pomoc hľadať, som za čas odľahovala. Všeňiaké

lieky som užívala, ale bez všetkého výsledku a takto som sa celkom uspokojila s mojou nemocou a trpela som do februara tohoto roku až som z nenazdania čítala o liečacom ústave „Spiro spero“ a som sa listovne obrátila na ústav tento, odkiaľ som o tri dni dostala liečujúce nariadenia. Dľa nariadenia som sa hneď začala opatrovať a o pár týždňov som už o polachčenie so dňa na deň vo väčšom stupni cítila. Moje úplné vyliečenie môžem ďakovať jedine liečujúcemu. Ústavu „Spiro spero“, tento ústav môžem každému trpiacemu odporúčať, pričom sa aj liečujúce výdavky veľmi ľavné

Emma Kratzer, strojníkova žena.
Ingolstadt, Münzbergstrasse 7.

Pľúcná nemoc, krvácanie pľúc.

Skrz presilenie v robote som ochorel v roku 1899. na pľúcnu nemoc, s ktorej som sa vyliečil na čas zakaľ som lekársku pomoc upotrebil.

Nevedel som, že takáto vnútorná nemoc potrebuje neprestajnú opateru. V roku 1901 som znovu dostal pľúcný katár, pričom ma mnoho rázy krv zaliala a tak som osľabol, že som bol prinútení do postele ľahnúť. Prčina mojej nemoci bola zas presilenie v robote a mrcha povetrie atď.

Až som sa v novinách dočítal o liečujúcom ústave „Spiro spero“ Niederlössnitz pri Drezde, a dľa zadržania udaných nariadeniach sa mi podarilo moju nemoc celkom odstrániť a úfam že sa mi ani viac nenavrátí, opakujúc moju vďaku zostávam s úctou

Ján Buxbaum.

Haselbach pri Stockerau Dol.-Austria.

Za opravdivosť ručí obecné predstavenstvo.

Kronberger, obecný predstavený.

Žalúdoková a črevová choroba.

Pre tento záračný výsledok som povďčný ústavu «Spiro spero», ktorý mňa vyliečil. Za 18 rokov som trpel na mrcha trávenie a na slabosť žalúdka. Vždy som bol nadutý a riadnu stolicu som mal z upotrebovania liekov. Ani spať som nemohol, a v nohách som cítil trpnutia, pre ktoré som sa ani len pohnúť nemohol. Viac raz som závrat mal. Ruky a nohy som viac ráz studené mal. Počas mojej choroby som nesmel ces o a cušpajz užívať, čo ma skoro do zúfania donieslo. Od mnohých lekárov som sa dal liečiť, bez toho aby bol nejaký výsledok dosahnuť. Viedy ma upozornili v časopisoch zjavenom «Spiro spero», a ja som sa aj rýčne odhodlal jeho liečenie, ktorý aj za krátky čas dokazal jeho cieľ v úplnom upotrebení liečenia tak, že sa mi primavrátala chuť do jedenia, a stolicu som mal vždy a vždy riadnejšiu, spánok som mal riadny. A neskoršie som strávil všetky jedla a o 4 mesiace som bol úplne zdravý. Toto môžem podávať ien ústavu «Spiro spero» že 70 ročnom mojom veku od dlho ročnej nemoci som sa oslobodil. Istý výsledok a ľavé liečenie bär komu — kto v takejto nemoci — trpi vrele odporúčať ústavu

s úctou Terezia Horn, Wien 16 Stillfriedplatz 5.

Úpravy liečenia listovne bez všetkého prikazu je možné. Listy prosíme výlučne v nemeckej reči písať.

Daj Pán Boh milým čitateľom!

Chcete zdravý byt? Alebo chcete upadnúť do trápenia, obzvlášte na dedine, kde nie to na rýchlo lekárska pomoc? Keď nie, vtedy prečítaj te si o Fellerovom tak zvanom-Elsa-Fluide.

Tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid (Liquor. ol. aether-comp.) není tajný liek, ktorý je istý a potom aj lacný tak, že i ten najbohatší a najchudobnej môže ho dostať a užítkovať za jednu a tú istú cenu. — Dorabateľ je: Eugen V. Feller, lekárnik, ktorý už viac ako 15.000 povdačností a po stenách dostal takmer z každého kuta krajiny sveta.

Tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid, ako je známo, bol už i v Ríme, Paříži, Londóne a v Berlíne na výstavách zlatým medaillonom a križom vy značený. Dorabateľa Eugen V. Feller, lekárnik vy volil si už aj jeho cis. a kráľ výsosť Filip Bourbon za jeho dvorného dodavateľa a odtých čias není dávno čo dostal zas strieborný medaillon od ústavu «Červeného-Križa». Tého vyznačenie tiež dokazujú to, že na kolko je výborný Fellerov Elsa-Fluid.

Keď tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid s vodou s miešaný, oči, tvár a čelo v umivani potrebujeme, vtedy koža hlavy a zrak očí veľmi sa osilujú.

Neplačme a ne jakajme, keď na mnohé bolesti, ako hlava bolenia, trhanie, šušťanie, opuchnutie, pichanie atd. atd. trpíme, ale upotrebuje tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid, ktorý po krátkom na tretí si lno v liečení nezdravých čiastkach tela napreduje.

Kto Fellerov Elsa-Fluid každodenne upotrebuje pri umivani úst, tomu tiež, tráti sa trápiaca bolesť.

Veľký počet poďakovacích listov svedčia aj o tom, že Fellerov Elsa-Fluid **ufavuje, i krče, dávenie, a vládze i nad slabosťami takmer všetkými**. V ýborne ale účinkuje pri takých bolesťach, ktoré pochádzajú od zleho trávenia; krom toho dodáva **chuti k jedlu a tráveniu zlých pokrmov, pokazeného žalúdka**; v kašľaní tiež rýchle pomáha ako zdravotníckymi vrchnosťami preskumaní prostriedok. S krz uživanie pomíne aj **nočné potenie, kolika, horúčot a srdea klopanie**.

Preto potrebné by bolo, aby s tohto lieku vždy pár flášiek pri dome na porúdzi bolo, žeby v prípade potreby, obzvlášte vtedy, keď lekárskej pomoci na blízko nie to, mali sme krýchlemu poskytnúť.

Fellerov Elsa-Fluid žiadnu nebezpečnosť neobsahuje a zato aj mnohí ľudia vyslovujú dobré v ďakonučínenie. Následkom prechladnutia nŕh zapríčinené rany lieči, ako tiež i potenie nŕh! Vy tiahne horúčot trpiacich na tele, pomáha proti s vrbenin a pálení rán. Dobré sa dá upotrebiť ako antiseptikus v čístení rán s vodou. Výbovne účinkuje v natieraní po ustatom pŕchode a pri slabosťach.

Dobre matky vedia, prečo chvála Fellerov Elsa-Fluid keď pri umivani detom rán vidia ten účinok.

Tak same chvála ho aj na prsá a na pluca chorí, ktorí v ťažkom dýchani trpia.

Len jeden jediný pokus je dostatočný! Od pánoch lekárov je možno spítať sa, jako treba Fellerov «Elsa-Fluid» aj pri druhých tuna nezpomenutých chorobách upotrebovať, lebo tí daktori, ktorí tento liek vyskúmalí, tiež ho svojim chorým odporúčajú.

Lacnota a všestrané upotrebovanie také meno za dovážili Fellerovemu «Elsa-Fluidu», že ešte aj z Ameriky, Afriky i z Austrálie prichodia uznávajúce a poďakujúce listy.

Dorabateľ si v novšom čase postavil

aj v Londíne fabriku (dieľnu).

Pre Rakúsko-Uhorsko sa opravdivý Fellerov Elsa-Fluid **jedine len u Eugen V. Fellerov lekárnik (apathekára) v Stubici Templom-utca 18. sz. (Záhrebska stol.) dorába**, a ta sa majú aj všetky objednávkvy zasielať.

Ponevác je Fellerov «Elsa-Fluid» natoľko neprekonateľný, predsa ešte mnohí s probovali ho ťažovať, ktoré takéto falsifikacie (padelanie) treba určite vždy bez všetkého domnievania nazad zaslať (odopreť) a ne nechaj me sa od nižšej ceny, alebo od bárs jakého fluidu, podobného mena oklamať (zaviesť).

Pravy Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z essencií príjemne voňajúcich bylín so známku „Elsa“) musí na všetkých úpravách a na každej fláške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller».

Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelani nami (ako na príklad Zlatý-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid atd.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobujú, teda aj «ochranná známka» je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa».

Aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu!

Zdarma dostanete po každom **opätovne** objednanom tucte Elsa-Fluidu 1 flášku. Chraňme sa od **napodobovania!** — Pri 12 fláškach. Menej neposielame.

12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš 5 korún — hal. 48 fliaš alebo 24 dvoj. fliaš 16 korún — hal.

24 « « 12 « « 8 « « 60 « « 30 « « 20 « «

36 « « 18 « « 12 « «

Kto na žaludkové bolesti a na netrávenie (chufi k jedlu) trpi, tomu najlepšie odporúča sa ju Fellerove **Rebarbara-Elsa-Pilulky** s ochranou známok «Elsa» (Pilul. rhei chim. comp.) na krátko: „Elsa-Pilulky“. Tého pilulky istotne rýchlo a bez bolesti napomáhajú na **prehnanie**; účinkujú rýchle, isto, bezboľastne, zvyšujú chuť k jedeniu a napomáhajú trávenie, čistia ulavuju ako bóle aj choroby žalúdka tráviacich ústrojov. Obzvláštne pri zlom **trávení, že táčke** atd. atd. a pri druhých chy bách; dopomáhajú tiež i pri tvrdej stolici natoľko, nakoľko koža a druhé ústroje pohy bujú sa.

Veľký počet poďakovacích listov, Mnohó pochvali o uživani piluliek v jedno spolu s Fellerovim „Elsa-Fluidom“. Pilulky sú len vtedy opravdivé, keď na žltó zabarvených škatulkách nachodí sa ochranná známka „Elsa“ a podpis „Feller“. Jedon balík (6 škatuliek) **4 korúny**.

Osem ročné dievča čez celú zimu trpelo na nohi bolenia a kroz «Elsa-Fluid» za jeden týžden celkom vy zdra-veo.

Josef Kraják
Nemesény (Tekovská stol.)

Kto chce dostať **Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky**, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorabateľa:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosťi prince Filipa Bourbona

STUBICA, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stol.)

Na prosby, prospekty, návody, ku uživanin atd. dostane každý z darma

Tlačou Stephanaeum. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

Na proti hlavy bolenia, hučanie v ušach, z ubov, žalúdka, pichaniu, ranách, slovom pri všetkých nemo-cáh s dobrým úspechom účinkuje «Elsa-Fluid».

Juraj Király
Svätý Lavínec (Baraňanská stolica).